

Ambassadører for uddannelse

Modne tillidsfolk indhenter det forsømte på almene kurser arrangeret af Fagligt Akademi i Århus amt

..... side 2

Nye KFC-uddannelser efter lokale behov

Fagbevægelsens Kompetencecenter udvikler nye diplom- og akademiuddannelser som overbygning på FIU

..... side 4

Ledige polakker rejser ud

Men det er for besværligt at søge arbejde i Danmark, lød beskeden til LO-legation, der netop har besøgt i Polen

..... side 5

Irland tager imod med åbne arme

Modsat Danmark føler den "Keltiske Tiger" sig ikke truet af jobsøgende fra

de nye EU-lande side 7

LO-link
Nyhedsbrev til LO's amter og sektioner
Udgives af Landsorganisationen i Danmark
Islands Brygge 32 D, 2300 København S
Tlf. 35 24 60 00, fax: 35 24 63 08,
www.lo.dk, e-mail: link@lo.dk

Ansvarshavende redaktør: Hans Jensen.
I redaktionen: Dorte Monggaard
Layout og illustration: LO/Skønvirke.
ISSN-nr.: 1398-4519

Voksenuddannelse

Pendlere må lære dansk i arbejdstiden

Et initiativ fra LO Sønderjyllands amt sikrer nu udenlandske lønmodtagere ret til danskundervisning med voksenuddannelsesstøtte, SVU. Ministeriet vil ikke længere skelne mellem erhvervsqualificerende og almene fag.

Undervisningsminister Ulla Tørnæs vil nu ændre reglerne for tildeling af Statens Voksenuddannelsesstøtte, så EU-borgere, der arbejder i Danmark, men f.eks. bor syd for grænsen, kan uddanne sig i arbejdstiden og bl.a. lære dansk med SVU-støtte.

Hidtil er ansøgninger om støtte blevet afvist af ministeriet, og det har skabt problemer på en række større sønderjyske virksomheder, der har søgt nye medarbejdere i Tyskland i forbindelse med, at produktionen skulle udvides. De nye medarbejdere havde behov for at lære dansk, inden de kunne deltage i efteruddannelse på lige fod med deres nye danske kolleger. Men ifølge ministeriet kunne de ikke få økonomisk støtte til Forberedende voksenuddannelse (FVU), fordi der ikke var tale om erhvervsqualificerende undervisning.

I september sidste år besluttede LO Sønderjyllands amt at gå ind i sagen, og amtsformand Willy Sahl tog emnet op i et indlæg i dagbladet JyskeVestkysten sammen med det socialdemokratiske amtsrådsmedlem Grethe H. Nielsen. Da reaktionen udeblev, tog det socialdemokratiske folketingsmedlem Poul Quist Jørgensen over, og fulgte op med en scribe spørgsmål til undervisningsministeren, som skulle kaste lys over sagen.

Ministeren kom på bedre tanker

Det er disse initiativer, som nu har givet det ønskede resultat. I sit seneste svar – som er dateret den 9. juni – fastslår Ulla Tørnæs, at EU-retten har ændret sig i de seneste år, og at det ikke længere giver mening at skelne mellem erhvervsrettet og almen undervisning på arbejdspladsen. Vandrende arbejdstagere er i dag sikret de samme rettigheder som landets egne lønmodtagere, og der behøver ikke at være direkte sammenhæng mellem uddannelsen og beskæftigelsen, hedder det i ministerens svar.

– Vi glæder os over, at undervisningsministeren er kommet på bedre tanker. For naturligvis er det ikke holdbart, at lønmodtagere på en dansk virksomhed ikke kan lære dansk eller andre almene fag i arbejdstiden, blot fordi de ikke har folkeregisteradresse her i landet. Konsekvenser er jo, at de ikke kan deltage i opkvalificering og efteruddannelse på lige fod med deres andre kolleger på arbejdspladsen, siger Willy Sahl.

I forvejen har medlemmerne af det danske mindretal syd for grænsen – via den såkaldte København-Bonn-aftale fra 1955 – sikret samme rettigheder som deres danske kolleger, hvis de vælger at krydse grænsen for at arbejde i Danmark. Det samme gælder medlemmer af det tyske mindretal i Sønderjylland, som bl.a. har ret til at lære dansk i arbejdstiden med voksenuddannelsesstøtte (SVU).

Med tilbagevirkende kraft

Efter at ministeren har skiftet kurs, vil alle EU-borgere, der er beskæftiget i danske virksomheder, nu kunne få Statens Voksenuddannelsesstøtte, hvis de ønsker at lære dansk eller andre almene fag i arbejdstiden. Og denne ret er altså ikke begrænset til personer, der er bosiddende i Danmark. Opgivelsen af kravet om dansk bopæl vil altså også få betydning for svenske statsborgere eller danskere med bopæl i Sverige, som pendler på arbejde i København eller på Sjælland.

I svaret fra Ulla Tørnæs fremhæves det tilmed, at ændringen gennemføres med tilbagevirkende kraft fra den 1. januar 2001, hvor de nuværende regler om voksenuddannelsesstøtte trådte i kraft. Derfor vil ansøgninger om SVU, der går tilbage til denne dato, blive taget op igen med mulighed for, at støtten kan bevilges.

Willy Sahl har straks orienteret det fælles regionalråd for Sønderjylland og Sydslesvig om de ændrede regler for voksenuddannelsesstøtte i Danmark. Som formand for LO Sønderjyllands amt er han selv medlem af regionalrådet. Hvis Undervisningsministeriet har ret i, at reglerne om fri bevægelighed for arbejdskraft har været afgørende for ændringen, vil det være naturligt, at danske lønmodtagere, der ønsker at arbejde syd for grænsen, sikres tilsvarende mulighed for at lære tysk i arbejdstiden.

Dansk pension til tyske enker

LO-amtet er aktiv deltager i det grænseoverskridende EURES-samarbejde, som har været inddraget i behandlingen af sagen om VUS-støtte. Via EURES har LO i Sønderjylland også vundet en anden sag, hvor det er lykkedes at sikre to enker efter tyske grænsependlere delvis folkepension fra Danmark. Begge har søgt om enkepension i Danmark, men de blev afvist, fordi den danske enkepensionslov blev afskaffet i 1984, efter at gifte danske kvinder fik ret til selv at få folkepension.

For at hjælpe de to tyske kvinder henvendte LO Sønderjyllands amt sig til Den sociale Sikringsstyrelsen, som var med til at rede trådene ud. Det viser sig, at de to enker alligevel kunne få dansk pension, men kun for den periode inden 1984, hvor deres ægtefæller havde arbejdet i Danmark. Betingelsen var, at de efterlodte ægtefæller havde været gift og samlevende i optjeningsperioden, og at de ikke havde ret til pension fra hjemlandet.

Retten til dansk pension følger ikke af dansk lov, men af en forordning fra EU-Kommissionen. Pensionsalderen for udenlandske enker følger de samme regler som for danskere – dvs. 65 år mod hidtil 67 år.

Voksenuddannelse

Atter på skolebænken

Minna Krogh Andersen: – Jeg har nu lært alt det i dansk, jeg aldrig fik lært, da jeg gik i skole for 30 år siden.

Emmy Sørensen: – Jeg føler mig ikke længere udenfor.

Modne tillidsfolk i Århus amt får indhentet et stort efterslæb i dansk-kundskaber – nu er de uddannelsesambassadører på deres arbejdsplads.

Unægtelig to flotte kommentarer efter 20 onsdage på en skole i Århus. Det "uddannelsesforløb for tillidsvalgte", som Fagligt Akademi under LO i Århus Amt har taget initiativ til – og kom først med i Danmark – har virkelig rykket.

Minna er 45 år og tillidsrepræsentant for KAD'erne på Randers Centralsygehus. Hun har aldrig været god til at formulere sig skriftligt, synes hun. Det har bl.a. været et problem for hende at skrive referat fra et møde i samarbejdsudvalget. Men det er det ikke længere. For efter timerne i "Dansk AVU trin 1", svarende til 9. klasse, kan hun skrive, så andre forstår det.

Emmy, kollega til Minna og aktiv i det lokale medarbejderudvalg, er ni år ældre og har gået to år mindre i skole, nemlig kun til og med 7. Hun ved i dag, hvad et tillægsord og et navneord er – samt en masse andet. Og nu tør hun skrive et oplæg, som andre skal se.

– Jeg vil opfordre mine kollegaer til også at lære noget mere, siger hun.

De to kvinder lever helt præcist op til de vigtigste ambitioner for projektet:

De har fået et personligt uddannelsesløft, som kan bruges i det faglige arbejde.

De er blevet uddannelses-ambassadører på arbejdspladsen.

En tredjedel mangler uddannelse

23 tillidsvalgte fra Østjylland meldte sig, da forløbet blev udbudt i fjor. 17 af dem sagde, da man sluttede med prøver sidst i marts, at de vil gå videre på 10. klasses niveau.

Gennemsnitsalderen er 50 år, svingende mellem 36 og 61. Typisk har de kun syv år i folkeskolen bag sig.

– De kommer fra den tredjedel af LO-medlemmerne, som har et uddannelsesmæssigt efterslæb. De fleste af disse mennesker er over 45 år. De sidder på faglige tillidposter og gør en flot indsats for deres kollegaer. Men de bliver i dag stillet over for krav, som de har svært ved at leve op til, fordi de ikke har de skolemæssige forudsætninger. Det kan f.eks. vise sig, når de skriftligt skal formulere udspil til lokale lønforhandlinger, eller når de skal tolke indholdet af en statslig bekendtgørelse, siger Bo Kristiansen, projektleder i LO Århus Amt.

Et første afgørende skridt, som disse pionerer har taget, er åbent at erkende problemet – over for sig selv og kollegaerne. Det kræver, at man tilsidesætter al flovhed over ikke at slå til på et væsentligt punkt.

– Der kommer afgjort bedre tillidsfolk ud af det her. Men det er også et bidrag til den danske model på arbejdsmarkedet, hvor der er balance mellem lønmodtagerne og arbejdsgiverne. For virksomhederne har gavn i at investere i gode tillidsfolk. Det erkender de mest fremsynede af erhvervslivets ledere, men ikke alle, siger Bo Kristiansen.

Frihed med løn eller SVU

Forskellen mellem arbejdsgiverne viser sig ved, at nogle af dem har givet deres medarbejder fri - med løn – til forløbet, men andre ikke. Andre økonomiske kilder er Statens VoksenUddannelsesstøtte, Århus

Amt, EU's Socialfond og LO Århus Amt. Amtet kommer ind i billedet, fordi undervisningen gennemføres af VUC.

På skoleskemaet står bl.a. retskrivning, notatteknik, studieteknik, grammatik og tekstopbygning. Tekster, der bruges, hentes ofte fra deltagerens dagligdag på jobbet. Og målet er træning i, hvordan man kommunikerer klart og effektivt skriftligt. Men også mundtligt, fordi det er lettere at stå op og sige noget til en forsamling, hvis man har et godt selvskrivet, skriftligt materiale at gå ud fra.

Skoleforløbet var et forsøg, som klart har bevist behovet for at gå videre. Og Bo Kristiansen ser to spor. Det ene er et tilbud om 10. klasses AVU dansk trin 1, det andet dansk AVU trin 2. (AVU står for Almen Voksen Uddannelse). Begge forløb har et fagpolitisk relevant indhold og bliver også gennemført i samarbejde med VUC.

Nye kompetencer

Nu også lokale og regionale uddannelser fra FKC

Fagbevægelsens Kompetencecenter udvikler nye diplom- og akademiuddannelser som overbygning på FIU – også målrettet lokale behov.

Fagbevægelsens Kompetencecenter, FKC, har siden starten i 2002 udviklet en lang række nye uddannelser, som giver deltagerne formelle og anerkendte kompetencer – f.eks. i form af de såkaldte diplom- og akademiuddannelser.

– Det er vores ambition at sikre, at fagbevægelsens uddannelser anerkendes bredt. FIU er et stort og unikt uddannelsessystem, som fortjener langt højere respekt uden for fagbevægelsens egne rækker, end tilfældet er i dag, siger FKC's direktør Katja Kayser.

De fleste af FKC's uddannelser udvikles i samarbejde med eksterne uddannelsesinstitutioner, som har retten til at udstede eksamensbeviser inden for deres respektive områder. Undervejs i udviklingsprocessen benytter FKC alle muligheder for at gøre opmærksom på de erfaringer og den viden, tillidsrepræsentanterne besidder i dag, og som er opnået sideløbende gennem praktisk arbejde og deltagelse i kurser.

Flotte eksamensgennemsnit

– Vi arbejder målrettet for at sikre, at tillidsrepræsentanten kan opnå merit for sin viden og kunnen. Samtidig drøfter vi med forbundene, hvordan vi kan nå frem tilfælles uddannelsesbeviser m.v., oplyser Katja Kayser.

FKC er meget bevidst om, at der langt ind i tillidsfolkenes rækker kan lure en angst for at gå til eksamen. Men meget tyder på, at frygten for det grønne bord er ubegrundet. På de centrale, formelle uddannelser, som FKC har udviklet, har de første tillidsfolk været til eksamen, og de har ikke alene bestået, men gjort det med opsigtsvækkende gode karakterer på over 9 i gennemsnit.

– Det viser, at den erfaring, viden og ekspertise, som tillidsrepræsentanter opnår gennem benhårdt arbejde og deltagelse i FIU-kurser, har langt større værdi end både omgivelserne og den enkelte selv tillægger det, siger Katja Kayser.

Lokal akademiuddannelse

FKC har også udviklet lokale uddannelser med formel kompetence. Indtil videre drejer det sig om "Akademiuddannelse i ledelse", der henvender sig til tillidsrepræsentanter i Syd- og Vestjylland, Nordjylland og København & Nordsjælland. Disse uddannelser er udviklet i samarbejde med erhvervsakademierne og udbydes lokalt af AOF.

FKC arbejder desuden på at udvikle regionale og lokale uddannelser inden for det etniske område, ligesom den ny vejlederuddannelse og "Fagbevægelsens pædagogiske grunduddannelse" også kan tilbydes i en lokal version.

– Det er vigtigt for os også at kunne tilgodese de behov, der er for lokal undervisning. Det er naturligvis ikke alle vores uddannelser, der kan skæres til på denne måde. Men vi er altid åbne for nye ideer og lytter med stor interesse til stemmerne ude i landet, slutter Katja Kayser.

På FKC's hjemmeside kan man læse om alle de uddannelser og projekter der er i gang og under udvikling. Hjemmesiden findes på adressen: www.kompetence.dk

EU-udvidelsen

Invasionen, der ikke kom

Interessen for at søge job i Danmark er kun steget en anelse, efter at Polen kom med i EU fra 1. maj. De nye danske krav skræmmer ikke, for dem kender polakkerne meget lidt til, fremgik det, da en LO-delegation fra Horsens besøgte Szczecin.

Intet tyder på en strøm af polske arbejdssøgende i Danmark, efter at Polen er kommet med i EU fra 1. maj. Det er den gode nyhed, en LO-delegation for nylig kunne tage med sig hjem fra en studierejse til det nye, udvidede EU.

Men der er også en dårlig nyhed: Hverken polske myndigheder eller fagforeninger kender tilsyneladende de krav, Danmark stiller, når en polak vil have arbejde hos os. Dertil kommer, at de har en tydelig interesse i at få folk ud på job i vestlige EU-lande, fordi ledigheden hjemme er fortvivlende stor.

Så hvis lysten til at arbejde i Danmark stiger efter en forsigtig indkørringsperiode på det fælles EU-arbejdsmarked, kan vi ikke regne med polsk forståelse for de danske overgangsregler, som betyder, at jobsøgende fra de ti nye EU-lande skal arbejde på samme løn- og arbejdsvilkår som danske kollegaer.

Meget stor ledighed

Den danske delegation bestod af forretningsudvalget fra LO i Horsens. Udvalgsmedlemmerne ville i Szczecin skaffe sig en fornemmelse af de faglige vilkår på det polske arbejdsmarked og af, om en invasion af polske arbejdere er en reel mulighed eller blot et konstrueret skræmmebillede.

Valget af netop denne by var ikke tilfældigt. Det tidligere tyske Stettin ligger under 20 kilometer fra grænsen til Tyskland og kun fem-seks timer i bil fra den dansk-tyske grænse. Det er en logisk grund til, at polakker netop herfra fokuserer på det tyske og det danske arbejdsmarked med mere end fire gange så høje lønninger.

Samtidig er arbejdsløsheden stor: Ud af de 1,8 millioner indbyggere i Szczecin-regionen (400.000 i selve byen) er 27 pct. ledige mod 18 pct. på landsplan. Det er en stigning fra år 2000, hvor ledigheden var på 19 pct. I de enkelte kommuner i regionen er flere end hver tredje uden arbejde – i alt er 200.000 officielt registreret ledige i regionen. En god del af dem har haft arbejde i landbruget eller på det store statslige skibsværft i Szczecin, som har overlevet ved at skære ned fra 12.000 til 6.000 ansatte.

Den offentlige understøttelse svarer til 800 kroner pr. måned – mod en gennemsnitsløn på 3.500 kroner. Og den gives kun i et halvt år og under forudsætning af beskæftigelse alle 12 måneder forud. Efter de seks måneder på støtte er der kun lidt overlevelshjælp at hente hos myndighederne: Madkuponer og tøj- og huslejhjælp. Så folk bliver desperate og tyr til hjælp hos familien eller sort arbejde.

Talte forbi hinanden

Mødet mellem gruppen fra Horsens og arbejdsmarkedsafdelingen i regionsstyret var præget af, at parterne længe talte forbi hinanden. De polske værter havde sporet en vis bekymring dansk side. Men de gik ud fra, at den gik på kvaliteten af den vandrende polske arbejdskraft.

– I skal ikke være nervøse. Alle dem, vi sender op til jer, kan engelsk. Og deres faglige kvalifikationer er i orden, sagde Janusz Biranowski, chefen for arbejdsmarkedsafdelingens emigrationskontor.

De danske gæster måtte så forklare ham, at problemet, set fra dansk side er, at de polske arbejdere vil komme i en periode med dansk ledighed og måske kan virke som løntrykkere. Til det var hans svar, at Danmark bør åbne sit arbejdsmarked i et udvidet EU, når Polen åbner dørene for danske varer og virksomheder.

I øvrigt fremgik det, at myndighederne reelt ikke har nogen kontrol med arbejdskraft-vandringen. For det er op til hver enkelt polak, om han eller hun vil gå via emigrationskontoret eller bare tage af sted som turist eller blive udstationeret af et polsk firma med en opgave i f.eks. Danmark.

Janusz Biranowski indrømmede også, at man ikke kendte de danske betingelser "så godt" og ikke havde materiale at udlevere, men vistnok kunne henvise til en dansk produceret hjemmeside.

Han og hans kollegaer havde ikke efter 1. maj mærket nogen stigende interesse i danske job. Men han skønner, at 20.000 ledige fra regionen i løbet af i år vil tage job i andre EU-lande, herunder Danmark, og at udvandringen vil holde sig nogle år, indtil Polens økonomi for alvor bliver bedre.

– Folk herfra er ikke ivrige efter at få arbejde i Danmark. De ved, at proceduren er meget tung. Og om bare to-tre år vil lønningerne være så meget udlignet, at det ikke længere er interessant, beroliger Jerzy Adamski, næstformand for fagforbundet Solidaritet i Szczecin-regionen.

Mange barrierer

Den danske Udlændingestyrelse bekræfter, at der ikke er sket de store ændringer siden 1. maj: Fra alle de nye EU-lande havde man sidst på måneden modtaget 750 ansøgninger om arbejdstilladelse. Mange af an-

søgningerne var sendt inden 1. maj. En god del af dem handler om jordbærplukning og andre kortvarige job. Og der er flest fra Polen. Men tallet er ikke væsentligt større end tidligere år.

Svend Aage Hansen, formand for LO i Horsens, føler sig både beroliget og forurolet efter besøget i Szczecin:

– Jeg har aldrig troet på den store polske invasion. Dertil er der alt for mange familiemæssige og kulturelle barrierer. Og dem, som trods alt tager af sted, satser hellere på lande som Tyskland og Østrig. Men det mere problematiske er, at den danske holdning eller de danske regler synes helt ukendte. De havde ingen fornemmelse af, at vi stiller helt andre krav end, at de polske arbejdere skal være kvalificerede, siger Svend Aage Hansen.

EU-udvidelsen

Irland tager imod med åbne arme

Den fede "Keltiske Tiger" føler sig i modsætning til Danmark ikke truet af jobsøgende fra de nye EU-lande, vi skal åbne os for dem, siger repræsentant for irsk LO.

Irland tager som det eneste af de 15 gamle EU-lande imod jobsøgende fra de 10 nye medlemslande uden forbehold eller betænkeligheder. 13 andre lande i unionen har som bekendt vedtaget overgangsordninger og opstillet barrierer. Det var nr. 14 – Sverige – også lige ved, men sænkede så paraderne i april efter en hidsig debat.

Den grønne Ø skiller sig ikke ud, fordi landet i dette halvår er formandsnation i EU og af den grund er blevet grebet af en speciel trang til at fejre EU-udvidelsen pr. 1. maj ved at være foregangsland. To andre årsager ligger bag:

Irland har en bragende god økonomi med et bruttonationalprodukt, som i EU kun overgås af Luxembourg, med en ledighed på under 5 pct. og med en årlig vækstrate, som de seneste år har nærmet sig 10 pct. Man har derfor brug for fremmed arbejdskraft.

Irland føler sig som en historisk udvandrer nation. Irere var i høj grad med til at befolke USA, da det var en ludfattig britisk besiddelse for 150 år siden. Og en særlig fornemmelse af pligt til åbenhed over for andre nationer i nød har overlevet.

Det er den borgerlige regerings holdning. Men også det irske LO's holdning.

De flotte ord om unionen

– Hvis vi mener noget med de flotte ord om en fælles union, som strækker sig hen over de gamle grænser i Europa, bør vi åbne os. At sige til folk fra de nye lande, at de ikke er velkomne – det vil give den udvidede union en meget dårlig start, siger Oliver Donohoe. Han er chef for forskning og information i Irish Congress of Trade Unions, som svarer til LO i Danmark.

Netop åbenhed er en af forklaringerne på, at den "Keltiske Tiger" er blevet så fed, som den er i dag. Den indledtes for en menneskealder siden med, at Irland lokkede udenlandske virksomheder – blandt dem danske – til med store skattefordele. Det var samtidig med, at Irland

gik ind i EU. Siden er landet blevet en magnet for unge fra hele Europa, som har taget et midlertidigt job derovre. Og Dublin en af de allerdyreste byer i verden.

Unge danskere sidder på call-centre i den irske hovedstad og rådgiver danskere med ondt i deres PC'ere. Eller de serverer Guinness-øl på pubberne. Men de overgås i tal kraftigt af unge fra lige præcis de nye nationer i EU, som vi føler, er en trussel mod vore arbejdspladser og lønninger, nemlig de tre baltiske lande og Polen.

Hvis man ser på opgørelser over, hvem der har fået arbejdstilladelse de allersensede år, fylder balterne og polakkerne meget: I 2002 fik 1953 fra Polen deres første arbejdstilladelse i Irland. Det tal nåede i fjor op på 2757. Og for eksempelvis Letland er tallene hhv. 2136 og 1760.

Dertil kommer så de polakker og baltere, som på papiret er kommet ind i Irland for at studere, men reelt lever af tilfældige job. Samt det ukendte tal, der opholder sig i Irland illegalt, takket være en afslappet kontrol.

Medlemskampagne

Men den slags tal skræmmer ikke Oliver Donohoe. Han indrømmer, at Irland kan forekomme mere tiltrækkende for baltere og polakker end f.eks. Danmark, fordi man kan klare sig på engelsk. Men han tror slet ikke på en invasion fra Østeuropa efter 1. maj, hvor kravet om arbejdstilladelse jo blev afskaffet.

– Den bedste måde at beskytte sig på er ved at have nogle gode regler omkring udenlandsk arbejdskraft og sørge for, at disse regler overholdes. Og hos os er kravet, at udlændinge skal arbejde på præcis samme vilkår som irerne, siger han.

De irske krav betyder ifølge ICTU, at f. eks. polske firmaer ikke kan gennemføre løn-dumping ved at udstationere arbejdskraft i Irland på polske vilkår, eller at et irsk firma kan sende billige lettere på en opgave i Irland ved at skaffe sig et hjemsted i Riga.

Der findes selvfølgelig irere, der er bekymrede på linje med mange danskere. De synes f.eks., at der er kommet vel mange udlændinge ind i catering- og servicejob. Men her er Oliver Donohoes svar, at de tager job, som unge veluddannede irere ikke vil have. Og netop i uddannelse af de unge ligger Irland i den europæiske superliga.

Oliver Donohoe: – Jeg tror ikke på historierne om hele horder, som vil komme væltende østfra. På den anden side skal vi naturligvis følge udviklingen nøje nu efter udvidelsen af EU. Det gør vi blandt andet gennem AF-kontorerne og vore kontakter med regeringen. Og hvis situationen kommer ud af kontrol, skal vi reagere effektivt, tilføjer han.

Et forebyggende skridt er at organisere gæstearbejdere og indvandrere. Hvad der er meget svært, hvis de arbejder med servering eller IT. Men på bl.a. store plakater i Dublin tilbyder ICTU "European Union Cards". Den betegnelse er lidt sjovere på engelsk end dansk, fordi "union" både betyder EU og fagforening. Og kortet er en appel om at lade sig organisere og en orientering om, hvad det vil sige at arbejde på irske vilkår.

Kløften mellem rige og fattige sorte er blevet dramatisk dybere, siden apartheid blev afskaffet for ti år siden. De hvide sidder fortsat på økonomien. Men fagbevægelsen fortsætter i regeringen i håb om, at den kan styre ANC og præsident Thabo Mbeki i en mere socialistisk retning.

Fakta om Sydafrika

Befolkning: 45 millioner (2003, ifølge FN)

Hovedstad: Pretoria

Sprog: 11

De største religioner: Kristendom, islam og oprindelige trosretninger

Gennemsnitslevlæder: Mænd 45 år, kvinder 51 år

Gennemsnitlig årsindkomst: USD 2.820 (2001 ifølge Verdensbanken)

Arbejdsløshed: Officielt 30 pct., reelt 41 pct.

Møntenhed: Rand

Største eksportvarer: Guld, diamanter, metaller, mineraler og biler

Parlamentsvalg i Sydafrika

10 år efter apartheid

– Vi har fået knust fagbevægelsen med hjælp fra Thabo Mbeki, griner den 62-årige byggeformand Winston Kapp, som trods sin lyse hudfarve er yderst tilfreds med den sorte regering, der nu i ti år har styret Sydafrika efter apartheidens fald.

– Mellem os to, så stemmer jeg sågar på ANC. Nelson Mandela var en velsignelse for os, og det synes jeg også Thabo Mbeki er, siger han.

Han peger ud over en flok arbejdere i færd med at bygge en fem millioner kroners villa i en af de hvide forstæder til Johannesburg. Den dårligst betalte får 800 kroner om måneden for at arbejde seks dage om ugen.

– De fleste af de her fyre er underleverandører. Vi ansætter dem altså ikke, vi giver dem en kontrakt for hvert nyt job. På den måde slipper vi for at snakke med fagbevægelsen, forklarer Winston Kapp.

Det er en trend, som fagbevægelsen kæmper hårdnakket for at få ændret.

– Vores medlemstal er faldet med 300.000, så vi nu kun har 1,7 millioner medlemmer. Udover at hyre arbejdere som underleverandører så beskæftiger flere og flere arbejdsgivere deres ansatte som løsarbejdere. De er dermed også uden rettigheder og uden nogen form for sikkerhed, siger Patrick Craven, talsmand for COSATU, som er Sydafrikas pendant til LO.

Under fattigdomsgrænsen

Da Mandela blev præsident, var håbet, at alle sorte ville få ikke bare større frihed, men også en bedre levestandard. Men skellet mellem rige og fattige sorte er blevet større efter apartheid. Undersøgelser viser, at de rigeste 25 pct. af de sorte sydafrikanere har fået 30 pct. mere i indkomst siden apartheidens fald. Imens har de fattigste 45 pct. fået 10 pct. mindre. CIA's World Fact Book fastslår, at 50 pct. af befolkningen i Sydafrika i dag lever under fattigdomsgrænsen.

Men også de hvide brokker sig. Ikke over mindre indtægter, men over at have mistet politisk indflydelse. De føler sig marginaliseret.

”Regnbue-nationen” kalder Sydafrika sig selv i den officielle retorik. Men hverken hvid eller sort hører til regnbuens farver, og efterdønningerne efter apartheid-systemet koster stadig Sydafrika dyrt – ikke mindst i form af vaklende retssikkerhed, socialt sammenbrud og mistet uddannelse. De sorte har måske tilgivet, men de har ikke glemt, og de er ikke imponerede over, hvordan de hvide tackler de nye tider.

Ikke harmoni, men dog fred

Trods problemerne er Sydafrika i dag et bedre og mere venligt samfund end for ti år siden. Politistaten er afskaffet, at sige sin mening bliver ikke længere straffet med mord, tortur og fængsel. Måske lever sydafrikanerne ikke i harmoni, men de lever dog stort set i fred med hinanden.

Det er den pinefulde langsommelighed i samfundsændringerne, der desillusionerer de mennesker, som led under apartheidstyret. Og dog: Flere har fået elektricitet, og ni millioner har også fået rent drikkevand. 1,6 millioner har endda fået et hus, takket være den ny regering. Som den 24-årige blikkenslagerlærling Given Norman udtrykker det:

– ANC passer på os, selv på mig, de har bygget et hus til min familie og vores vej i Soweto er også blevet lavet.

Sydafrika ligner ikke det øvrige Afrika – det er på én og samme tid den 1. og den 3. verden: Et palads og et blikskur, hvidt og sort, en forbandelse og alligevel et mirakel.

De største problemer i Sydafrika i dag handler ikke om ufred mellem racerne. De handler om en skyhøj kriminalitet skabt af fattigdom og en arbejdsløshed på 41 pct.

Mineindustrien har siden 1970 mistet 300.000 arbejdspladser, landbruget 350.000. Handelsbarrierer indført af apartheidstyret og afskaffet af ANC har ført til en eksplosion af billige varer fra lande som Kina – og har kostet endnu flere job.

Hvert år kommer 600.000 unge ud på jobmarkedet, men kun 10 pct. af dem finder et arbejde.

– Heldigvis ser ANC ud til at have sat en bremse for privatiseringen, for du kan ikke bare åbne markedet op for private kræfter i et land, hvor du har så stor fattigdom, siger COSATU's talsmand, Patrick Craven.

Mindre arbejde til flere

Sydafrikas LO synes ikke, at regeringen har gjort nok for at skaffe flere job. Den har tilladt, at for mange faste job er flyttet ud af landet eller overgået til løsarbejde. Og at regeringens økonomiske politik i det hele taget ikke helt falder i tråd med fagforeningens holdninger.

Men trods al kritikken af ANC og af præsident Thabo Mbeki, så har både COSATU og kommunistpartiet valgt at fortsætte i regeringsalliancen med ANC.

COSATU håber dog at ændre den stædighed, som Thabo Mbeki besidder, og som ind imellem koster ham selv og andre dyrt. Som når han hårdnakket i årevis har fastholdt, at HIV ikke fører til AIDS, og at medicinen mod AIDS er mere farlig end sygdommen.

Internationalt har han også fået på puklen for sit nej til at fordømme kollegaen nordpå, præsident Robert Mugabe, for de illegale invasioner på hvide farme i Zimbabwe.

Trods de to store kritikpunkter blev Mbeki alligevel genvalgt med stort flertal ved parlamentsvalget midt i april 2004. Det var folkets tak for, at ANC har sørget for en formidabel grundlov og en række andre love, der faktisk beskytter landets arbejdere, sikrer det sorte flertal mere uddannelse og giver dem mulighed for bedre job.

For økonomen Thabo Mbeki er målet de næste fem år at ændre arbejdsstyrken fra at være en dårligt uddannet, underbetalt skare til en højtuddannet, specialiseret styrke.

Det vil også koste arbejdspladser, men at lade være vil koste endnu flere.

Valg 2004

En uge efter valget blev Thabo Mbeki den 23. april genvalgt som Sydafrikas præsident af de 400 medlemmer af parlamentet i Cape Town.

Resultatet af parlamentsvalget blev, at ANC kunne fortsætte i regering – nu med et absolut flertal i forsamlingen. Stemmerne fra hele landet fordelte sig med 70 pct. til ANC, 14 pct. til partiet Demokratisk Alliance, 5 pct. til Inkhata-partiet, 2 pct. til uafhængige demokrater og kun 2 pct. til nationalistpartiet NNP, som gennem 40 år var ansvarlig for Sydafrikas forhadte apartheid-politik.

Aktivitetskalender

18/8	LO's ligestillingskonference på Nordatlantens Brygge, København.
27/8	Arbejdermuseet i Rømersgade genåbner i ny skikkelse som center for arbejderhistorie.
28/8	De tre tenorer – ASF Dansk Folkehjælps velgørenheds-koncert på Kolding Teater.
15/9	Regionerne møder LO's hovedbestyrelse i København.
17-18/11	LO's regional konference på Højstrupgård.

Konference om køn, løn og mainstreaming

Nu bliver der for alvor sat fokus på ligestilling i fagbevægelsen. LO-kongressens beslutning om at bruge mainstreaming som værktøj til at skabe større ligestilling mellem kønnene er godt på vej til at blive ført ud i livet.

Forleden var der præmiere på LO's ny hjemmeside www.loli.dk, som samler al information om nye tiltag og tilbud på ligestillingsområdet. Samtidig inviterer LO til en storstilet konference onsdag den 18. august i København, hvor der er adgang for alle, der interesserer sig for ligestilling.

Et hovedtema er mainstreaming, som behandles i en paneldebat mellem LO's næstformand Tine Auvig-Huggenberger og repræsentanter for HK, Dansk Metal, KAD og PMF. Derudover er programmet fyldt med overraskende vinkler på kønsroller og ligestilling.

Et højdepunkt bliver mødet med Anita Johansen, der er valgt som tillidsrepræsentant for sine (mandlige) kolleger i den store norske kulmine Svea på Svalbard. Desuden vil billedkunstneren Jacob Ørsted vise nogle af sine værker og fortælle om begrebet maskulinitet.

Endelig vil to forskere fra Aalborg Universitet rapportere om et forskningsprojekt, der skal kortlægge, hvad kønnet betyder for selve lønforhandlingssituationen. Det er Pernille Tanggaard Andersen og Lotte Skadkjær Mogensen, der er nået midtvejs i deres projekt, som er igangsat på initiativ af LO.

Færre LO-sektioner i Sverige

Lokalstrukturen i LO Sverige omlægges, så der i fremtiden bliver færre LO-distrikter og -sektioner. LO-kongressen i Stockholm i juni besluttede at følge i dansk LO's fodspor og afskaffe de fælles standardvedtægter for LO-sektionerne – på svensk "LO-facken". Derfor bliver det nu op til de lokale fagforeninger, hvordan de vil organisere sig tværfagligt i de enkelte kommuner.

Kongressen behandlede en rapport om den faglige organisering "Medlem 2010", som peger på de forandringer på arbejdsmarkedet, der nødvendiggør en tilpasning af LO's struktur. Situationen er forskellig fra

LO-konferencen finder sted på Nordatlantens Brygge, Strandgade 91, på Christianshavn.

Tilmelding hurtigst muligt på www.loli.dk eller til Birgitte Hamborg Faarbæk, LO, tlf. 35 24 61 20, bhf@lo.dk

den ene kommune og region til den anden, og det er en fordel at kunne indrette organisationen mere fleksibelt efter de konkrete forhold i lokalområdet.

Der var mange ændringsforslag til strukturoplægget, men debatten sluttede med, at ledelsens forslag blev vedtaget. I forvejen er der eksempler på, at flere "LO-fack" har slået sig sammen for at skabe et mere slagkraftigt samarbejde på tværs af kommunegrænserne.

Også i Sverige går udviklingen i retning af færre job i industrien, mens flere bliver funktionærer, og det koster medlemmer for den svenske LO-fagbevægelse.